

ตาล – มะพร้าว

เด็กๆ คงจะเคยเห็นต้นมะพร้าวที่สูงชะลูด คล้ายต้นตาล แต่หลายๆ คนคงจะยังไม่ทราบว่ามะพร้าวกับตาลกับแตกต่างกันอย่างไร นั่นก็คือ ตาล เป็นพันธุ์ไม้พวกปาล์มต้นสูงได้ถึง 40 เมตร ลำต้นเป็นเสี้ยน สีดำ แข็งมาก บริเวณโคนต้นจะมีรากเป็นกลุ่มใหญ่ ใบเหมือนพัดขนาดใหญ่ มีก้านเป็นทางยาว ขอบทั้ง 2 ข้างของก้านมีหนามเหมือนฟันเลื่อยสีดำแข็งและคมมาก ผลกลมหรือรูปทรงกระบอกสั้นๆ ผลเป็นเส้นใยแข็งเป็นมัน มักมีสีดำกล้ำเป็นมันห่อหุ้มเนื้อเยื่อสีเหลืองไว้ภายใน ผลหนึ่งๆ จะมีเมล็ดใหญ่แข็ง 1 – 3 เมล็ด

ส่วนมะพร้าวต้นสูงคล้ายตาล เปลือกลำต้นแข็ง ใบออกเป็นใบรวม มีใบย่อยเป็นแผ่นแคบยาว เรียงสลับกันเป็นรูปขนนก ปลายใบแหลม ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่มีสีน้ำตาล เปลือกเป็นเส้นใยชั้นในแข็งเป็นกะลา เนื้อผลมีสีขาว มีน้ำใส

(วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร. (2545). ต้น ไม้ในพระพุทธประวัติ. น.ป.ท.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 15

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่เนื้อหาแสดงการเปรียบเทียบ

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มีเนื้อหาแสดงการเปรียบเทียบ จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง มีความเหมือน หรือความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่าน ได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของปลา กับวาฬได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ได้
4. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
5. นักเรียนสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาแสดงการเปรียบเทียบ คือเรื่องปลา-วาฬ
2. อ่านเนื้อหาที่มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง
  - 2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาตอบคำถามว่าในเรื่อง กล่าวถึงสิ่งใดบ้าง เป็นการเปรียบเทียบแบบใด ความเหมือนหรือความแตกต่าง
  - 2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มีใช้ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ใช้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มีความสำคัญของเรื่อง
  - 2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง
- สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้าเฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง
เท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็น
ของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยค
ขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่
นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใด
ผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 ครูเขียนคำว่าปลาวาฬ ไว้บนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนดูว่าครูเขียนชื่อสัตว์ก็
ชนิด

1.2 ให้นักเรียนทบทวนวิธีการอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาแสดงการเปรียบเทียบให้ได้
ใจความสำคัญ

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง ปลาวาฬ แล้วพิจารณาในแต่ละย่อหน้า จำแนก
ใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญ แล้วคิดตั้งคำถามให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องเพื่อนำไปสู่
การสรุปใจความสำคัญ

2.2 ให้นักเรียนแต่ละคนแข่งกันหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากเรื่องปลาวาฬ เขียนคำอ่าน
และหาความหมาย ให้ได้มากที่สุดในเวลา 5 นาที ลงในกระดาษที่แจกให้

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 นักเรียนแต่ละคนนำคำศัพท์ไปแลกเปลี่ยนกันตรวจสอบความถูกต้องกับ
เพื่อน

3.2 ให้นักเรียนในแต่ละคนนำคำถามที่ตั้งไว้ไป ผลัดกันถามผลัดกันตอบกับเพื่อน

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนสรุปใจความสำคัญของบทอ่านโดยพิจารณาจาก
คำถามและคำตอบ แล้วเขียนลงในกระดาษที่แจกให้

4.2 นักเรียนช่วยกันเปรียบเทียบสรุปความแตกต่างของปลากับวาฬ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการเปรียบเทียบ
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
3. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการสรุปใจความสำคัญ
5. สังเกตการตั้งคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. บทอ่านเรื่องปลา-วาฬ
2. กระดาษเปล่าเขียนคำถาม
3. กระดาษเขียนคำศัพท์

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 16

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่อะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท คือเรื่อง รัก
2. อ่านเนื้อหาหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง
  - 2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำแนกเป็น

หัวข้ออะไรบ้าง

2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มีใช้ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ใช้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มีความสำคัญของเรื่อง

2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้า เฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องเท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยค ขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใด ผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 ครูเขียนคำว่า รัก ลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ความหมายของคำว่า รัก เช่น รัก จะหมายถึงอะไรได้บ้าง ถ้าหมายถึงคอกไม้จะมีลักษณะอย่างไร, เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง

1.2 ให้นักเรียนศึกษาวิธีการอ่านเรื่องที่เนื้อหาแบบจำแนกประเภทให้ได้ ใจความสำคัญ

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง รัก

2.2 ครูชี้แนะให้นักเรียนพิจารณาในแต่ละย่อหน้า เพื่อหาใจความสำคัญ แล้วช่วยกันคิดตั้งคำถามให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องโดยครูช่วยชี้แนะ

2.3 ให้นักเรียนช่วยกันหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากเรื่อง รัก เขียนคำอ่าน และหา ความหมาย จากในเรื่องลงในกระดาษที่แจกให้ คนละกี่คำก็ได้

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนช่วยกันเลือกคำศัพท์เขียนลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนลอกลง กระดาษที่แจกเพื่อเขียนคำอ่านและหาความหมาย เป็นการบ้าน

3.2 ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามที่ช่วยกันตั้งขึ้นเพื่อนำไปสู่การสรุปใจความ สำคัญ

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของบทอ่านโดยพิจารณาจาก คำถามและคำตอบ

4.2 ให้นักเรียนช่วยกันบอกความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการตั้งคำถาม
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง

สื่อการเรียนรู้

1. บทอ่านเรื่อง รัก
2. กระดาษเปล่าเขียนคำถาม
3. กระดาษเปล่าเขียนคำศัพท์

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

รัก

ต้นรักเป็นพันธุ์ไม้ที่พบเห็นได้ทั่วไป เพราะต้นรักขึ้นง่าย ทนทาน รักเป็นไม้พุ่มสูง ใบใหญ่ก้านสั้น มีขนนุ่ม และมีนวลขาวทั้งใบ ดอกมี 2 สี คือสีขาวและม่วง ออกดอกเป็นช่อใหญ่ เมื่อดอกบานกลีบดอก 5 กลีบจะแผ่ออกจากกันเป็นวง เห็นส่วนที่เป็นต้น 5 สัน คล้ายมงกุฎ อยู่ตรงกลาง

ตามประเพณีไทยมักใช้ดอกกรักร่วมกับดอกไม้อื่นที่มีความหมายเป็นมงคล ในงานมงคลที่เกี่ยวข้องกับความรัก เช่น งานหมั้น และงานแต่งงาน

รัก มีสรรพคุณทางสมุนไพร โดยใช้เปลือก ราก เป็นยารักษาโรคบิด ขับเหงื่อ ยางมีฤทธิ์เป็นยาถ่ายอย่างแรง หรือขับพยาธิ ใช้ภายนอกเป็นยารักษากลากเกลื้อน

(ไม้ในวรรณคดีไทย ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 23 (หน้า 193-221).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 17

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาแบบจำแนกประเภท

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มีเนื้อหาแบบจำแนกประเภท จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่อะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
4. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาแบบจำแนกประเภท คือเรื่อง “ว่าว”
2. อ่านเนื้อหาหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้

2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง

2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำแนก

เป็นหัวข้ออะไรบ้าง

2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มีใช้ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ใช้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มีใจความสำคัญของเรื่อง

2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง

สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้า เฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง

เท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยคขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใดผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 นำว่าว หรือภาพว่าว มาให้นักเรียนดู แล้วให้ร่วมกันอภิปรายสนทนาเกี่ยวกับว่าว เช่น ใครเคยเล่นว่าวบ้าง , ใครเคยทำว่าวบ้าง, ว่าวทำมาจากอะไร ใช้เล่นที่ไหน เล่นเมื่อใด , ภาควิชาใดบ้างที่มีการเล่นว่าว

1.2 ให้นักเรียนทบทวนวิธีการอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาแบบจำแนกประเภทให้ได้ใจความสำคัญ

ขั้นที่2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง ว่าว

2.2 ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาในแต่ละย่อหน้า เพื่อจำแนกใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญ แล้วช่วยกันคิดตั้งคำถามให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องนำไปสู่การสรุปใจความสำคัญ

2.3 ให้นักเรียนหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากเรื่อง ว่าว คนละ 1 คำ เขียนคำอ่าน และหาความหมายของคำนั้นๆ

ขั้นที่3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนบอกคำศัพท์ของตนเองแล้วมาเขียนลงบนกระดานคำ โดยคำที่ซ้ำไม่ต้องเขียน หากมีคำใดที่นักเรียนไม่สามารถหาความหมายได้ก็ร่วมกันอภิปรายสรุปเป็นความหมายของคำนั้นๆ

3.2 ให้นักเรียนนำคำถามที่ตั้งไว้มาผัดกันถามตอบกับเพื่อนในห้อง

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องว่าวโดยพิจารณาจาก

คำถามและคำตอบ

4.2 ให้นักเรียนบอกความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องว่าว

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการตั้งคำถาม
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
3. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการสรุปใจความสำคัญ

สื่อการเรียนรู้

1. บทอ่านเรื่อง ว่าว
2. ภาพว่าว หรือตัวอย่างว่าว
3. กระดาษเปล่าเขียนคำถาม
4. กระดาษเปล่าเขียนคำศัพท์

ว่าว

ว่าวเป็นสิ่งประดิษฐ์เพื่อความบันเทิงที่นิยมเล่นกันเกือบทุกชาติมานานแล้ว ส่วนในประเทศไทยก็เล่นกันในทุกภาค ซึ่งปรากฏตามหลักฐานว่ามีมาแต่สมัยกรุงสุโขทัย

โอกาสที่จะเล่นว่าว ส่วนใหญ่จะเล่นกันในหน้าหนาว ปัจจุบันนิยมเล่นกันทั้งในหน้าหนาว และหน้าร้อน การเล่นว่าวต้องอาศัยกระแสลมเป็นสำคัญ ซึ่งจะเรียกว่า “ลมว่าว”

ว่าว มีหลายประเภท มีความสวยงามแตกต่างกันเช่น ว่าวปักเป้า ว่าวจุฬา ว่าวอีตุ้ม เป็นต้น

(การละเล่นของไทย ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 13 (หน้า 161-201).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 18

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่อะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
4. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท คือเรื่อง เครื่องจักรสาน
2. อ่านเนื้อหาหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง
  - 2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำแนกเป็นหัวข้ออะไรบ้าง
  - 2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มิใช่ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ใช้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มีความสำคัญของเรื่อง
  - 2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้า เฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องเท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยคขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใดผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 ครูนำเรื่องที่ได้อาจจากการซักถามมาให้นักเรียนดูแล้วร่วมกันสนทนาโดยใช้คำถามนำการสนทนา เช่น

- 1.1.1 ของสิ่งนี้คืออะไร ทำขึ้นจากวิธีการใด
- 1.1.2 นักเรียนคิดว่าเหตุใดจึงเรียกว่าการจักสาน
- 1.1.3 นักเรียนคนใดจักสานเป็นบ้าง
- 1.1.4 อะไรบ้างที่จะนำมาใช้ในการสานได้
- 1.1.5 การสานครานำมาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

1.2 ให้นักเรียนทบทวนวิธีการอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภทให้ได้

ใจความสำคัญ

ขั้นที่2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง เครื่องจักสาน

2.2 ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันแล้วช่วยกันจำแนกใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า แล้วช่วยกันคิดตั้งคำถามให้ครอบคลุมเรื่องเครื่องจักสาน

2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากบทอ่าน เขียนคำอ่าน และหาความหมายของคำนั้นๆ ลงในกระดาษที่แจกให้

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำคำศัพท์แลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และดูว่ามีคำใดที่ไม่เหมือนกับกลุ่มตนเองบ้างแล้วเขียนเพิ่มเติมคำนั้นๆ ลงไป

3.2 สมาชิกในแต่ละกลุ่มผลัดกันถาม ตอบ แล้วเขียนคำถามที่คัดเลือกแล้วพร้อม กับคำตอบลงในกระดาษที่แจกให้

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ (20 นาที)

4.1 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปใจความสำคัญแล้วเขียนสรุปลงในกระดาษที่แจกให้

4.2 นักเรียนทั้งห้องช่วยกันสรุปเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

4.3 ให้นักเรียนบอกความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการตั้งคำถาม
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
3. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการสรุปใจความสำคัญ
5. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ

สื่อการเรียนรู้

1. บทอ่านเรื่องเครื่องจักสาน
2. ตัวอย่างเครื่องจักสาน
3. กระดาษเปล่าเขียนคำถาม
4. กระดาษเปล่าเขียนคำศัพท์

เครื่องจักสาน

เด็กๆคงจะรู้จักภาชนะประจำบ้านที่สานด้วยดอก หวาย ซึ่งมีรูปร่างต่างๆกันบางชนิดสานเป็นตาห่างๆมีหูหิ้ว เรียกว่าตะกร้า บางชนิดสานที่บิมีหูเป็นเชือกสำหรับหาบด้วยคันเรียก กระบุง บางชนิดมีขนาดค่อนข้างใหญ่ รูปร่างคล้ายจาน เรียกว่ากระจาด ภาชนะที่สร้างขึ้นด้วยการสานให้มีรูปร่างแตกต่างกันไปตามการใช้สอยเหล่านี้ เราเรียกรวมๆกันว่า “เครื่องจักสาน”

เครื่องจักสานเป็นเครื่องใช้ของคนไทยที่มีใช้กันทั่วไป บางคนบอกว่าการจักสานเป็นงานที่เหมาะสมกับคนวัยชราที่เป็นเหมือนไม้ใกล้ฝั่ง เพราะไม่ได้ใช้กำลังมาก เครื่องจักสานนั้น นอกจากจะสานเป็นภาชนะต่างๆแล้ว ยังสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอีกมากมายหลายชนิด ได้แก่ สานเป็นเครื่องดัก กุ้ง ปู ปลา ได้แก่ ลอบ ไซ สุ่ม เป็นต้น

เครื่องจักสานสำหรับสวมศีรษะ เช่นงอบ หมวก เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องรองนั่ง ปูนอน เช่น เสื่อลำแพน เสื่อกระจูด เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค ได้แก่ กระชอน กะโล่ ก่องข้าว หวด กระติบ ฟาซี เป็นต้น

วัตถุดิบหรือสิ่งที่นำมาทำเครื่องจักสานของไทยมีหลายชนิดแตกต่างกันไป แล้วแต่ว่าในภาคใดจะมีวัตถุดิบชนิดใดมาก เช่น ไม้ไผ่ ต้นกระจูด และย่านลิเภา เป็นต้น

(เครื่องจักสาน ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 22 (หน้า 63-95). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์จุฬาราชวิทยาลัย.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 19

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่อะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
4. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้
6. นักเรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มิเนื้อหาแบบจำแนกประเภท คือเรื่อง “ถูกงูกัดทำอย่างไร”

2. อ่านเนื้อหามีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้

2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง

2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำแนกเป็นหัวข้ออะไรบ้าง

2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มิใช่ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ใช้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มีใจความสำคัญของเรื่อง

2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้า เฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง เท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็น ของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยค ขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใด ผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 นักเรียนร่วมกันร้องเพลง งามสง่า พร้อมกับทำท่าทางประกอบเพลง

1.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเพลงเช่น

1.2.1 ทำไมต้องรีบหนีไปให้ไกล

1.2.2 งูอาศัยอยู่ในบริเวณแบบใด

1.2.3 ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้งูเข้ามาทำอันตรายเราได้

1.2.4 ถ้าถูกงูกัดจะทำอย่างไร

1.3 ให้นักเรียนทบทวนวิธีการอ่านเรื่องที่มึนเนื้อหาแบบจำแนกประเภทให้ได้

ใจความสำคัญ

ขั้นที่2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันอ่านเรื่องถูกงูกัดทำอย่างไรแล้วช่วยกันจำแนกใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า แล้วสมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดตั้งคำถามให้ครอบคลุมเนื้อเรื่อง

2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากบทอ่าน เขียนคำอ่าน และหาความหมายของคำนั้นๆ ลงในกระดาษที่แจก

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 ทำการสุมบางกลุ่มขึ้นมานำเสนอคำศัพท์ของกลุ่มตนเองหน้าชั้น

3.2 ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มผลัดกันถาม-ตอบ กับกลุ่มอื่นแล้วเขียนลงในกระดาษที่แจกให้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสรุป

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันบอกจุดมุ่งหมายของบทอ่านเรื่องถูกคุกคามอย่างไร และช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องนี้

4.2 นักเรียนบอกความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการตั้งคำถาม
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
3. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการสรุปใจความสำคัญ
5. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ
6. สังเกตการบอกจุดมุ่งหมายของเรื่อง

สื่อการเรียนรู้

1. เรื่อง ถูกคุกคามอย่างไร
2. เพลงสูงจรู
3. กระดาษเปล่าเขียนคำถาม คำตอบ และจุดมุ่งหมายของเรื่อง
4. กระดาษเปล่าเขียนคำศัพท์

อุกุกักคกรทำอย่างไร

ง ในประเทศไทยที่พบแล้วมีอยู่ประมาณ 180 ชนิด แต่ที่มีพิษร้ายแรง หรือที่มีพิษอ่อน แต่ก็เป็นอันตราย รวมกันแล้วมีเพียงแค่สัก 57 ชนิดเท่านั้น โดยปกติแล้ว งส่วนใหญ่จะไม่
อ้าปากถ่าตรงหน้าไม่ใช่อาหารและอยากกิน หรือจะกัดเพื่อป้องกันตัว

วิธีจะไม่ให้อูกูกัก ก็คือ อย่าเดินในที่รกและมีคนมองไม่เห็นสิ่งที่อยู่บนทางเดิน
ข้างหน้า และระวังอย่าให้อูกูกักใจงต้องกัดป้องกันตัว

ถ้าอุกูกักสิ่งที่ต้องทำ คือ รีบไปหาหมอให้เร็วที่สุด และระหว่างนั้นหากทำได้ ก็พยายาม
ให้อวัยวะที่อุกูกักอยู่ต่ำกว่าส่วนอื่นของร่างกาย

สิ่งที่ไม่ควรทำ คืออย่าให้คนที่อุกูกักคืบแอลกอฮอล์ อย่าเขย่าตัว หรือให้เดินเพราะจะทำให้หัวใจเต้นแรง เลือดไหลแรงพิษไปสู่หัวใจเร็วขึ้น อย่าพยายามใช้สมุนไพรที่เขาถือกันว่าแก้พิษ
ได้ เพราะการแก้พิษได้ร้อยเปอร์เซ็นต์คือเซรุ่มเท่านั้น

(ชีวจิต. (2544, 1 เมษายน). อุกูกักทำอย่างไร. ชีวจิต, 3, 10.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 20

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การอ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท จะต้องสามารถบอกได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่อะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
4. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้
6. นักเรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นเรื่องที่มึเนื้อหาแบบจำแนกประเภท คือเรื่อง ยาบ้า
2. อ่านเนื้อหาหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง เพื่อช่วยบ่งชี้ให้เห็นจุดสนใจของเรื่อง
  - 2.2 อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จำแนกเป็นหัวข้ออะไรบ้าง
  - 2.3 พิจารณาหาใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อความในย่อหน้านั้นทั้งหมด แต่มีใช้ว่าทุกย่อหน้าจะมีใจความสำคัญของเรื่องเสมอไป หากย่อหน้านั้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เป็นรายละเอียดขยายใจความสำคัญของหน้าก่อน หรืออาจเป็นย่อหน้าที่ให้นำเข้าสู่ใจความสำคัญในย่อหน้าต่อไป ย่อหน้าลักษณะนี้จะไม่มึใจความสำคัญของเรื่อง
  - 2.4 นำใจความสำคัญของเรื่องที่จับมาได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง สละสลวย โดยรักษาเนื้อความเดิมไว้ ซึ่งมีหลักดังนี้

2.4.1 นำใจความสำคัญของย่อหน้า เฉพาะที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง เท่านั้นมาเรียบเรียง หากใจความสำคัญที่จับมาซ้ำซ้อนกัน ให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก

2.4.2 เรียบเรียงใจความสำคัญเป็นย่อหน้าที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็น ของเรื่อง และใช้คำสันธานเชื่อมแต่ละประโยคให้สัมพันธ์กัน

2.4.3 ใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจน ควรใช้ ประโยค ขนาดสั้น ซึ่งถูกต้องตามหลักภาษาไทย

2.5 เมื่อเรียบเรียงเสร็จแล้วควรทบทวน ว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงใหม่ นั้นมีเนื้อความต่อเนื่องกันดีหรือยัง มีใจความสำคัญครบถ้วนหรือไม่ และหากข้อความตอนใด ผิดเพี้ยนหรือเกินความจำเป็นให้ตัดออก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 นำภาพข่าวอาชญากรรมที่เกิดจากการเมายาบ้า มาให้นักเรียนดู แล้วร่วมกัน อภิปราย จากภาพข่าว เช่น

- 1.1.1 เหตุการณ์นี้จะเกิดจากอะไร
- 1.1.2 นักเรียนเคยเห็นภาพแบบนี้หรือไม่
- 1.1.3 เหตุใดคนร้ายจึงทำเช่นนั้น
- 1.1.4 การเสพยาประเภทใดที่จะทำให้คนสามารถก่ออาชญากรรมใน ภาพได้
- 1.1.5 ยาเสพติดใช้วิธีการเสพอย่างไรบ้าง
- 1.1.6 ยาบ้ามีลักษณะอย่างไร
- 1.1.7 ยาบ้าออกฤทธิ์อย่างไร
- 1.1.8 คนที่เสพยาบ้าจะมีอาการอย่างไร

1.2 ให้นักเรียนทบทวนวิธีการอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาแบบจำแนกประเภทให้ได้

ใจความสำคัญ

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการอ่าน (20 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง ยาบ้า

2.2 ให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณาจำแนกใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญ ในแต่ละย่อหน้า แล้วคิดตั้งคำถามและหาคำตอบให้ครอบคลุมเนื้อเรื่อง

2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนหาคำศัพท์ที่น่าสนใจจากในเรื่องยาบ้า แล้ว เขียนคำอ่าน และหาความหมายของคำนั้นๆ ลงในกระดานที่แจก นักเรียนสามารถหาได้มากกว่า 1 คำ

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (20 นาที)

3.1 นักเรียนนำไปคำศัพท์ของตนเองไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อน แล้วผลัดกัน ตรวจสอบของกันและกัน

3.2 นักเรียนนำคำถามไป ผลัดกันถาม-ตอบ กับเพื่อนในห้องเพื่อให้ได้ คำตอบที่นำไปสู่ใจความสำคัญ

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 นักเรียนแต่ละคนทำการสรุปใจความสำคัญของเรื่องนี้ลงในกระดานที่แจกให้

4.2 นักเรียนทั้งห้องช่วยกันสรุปใจความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับบอกความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการตั้งคำถาม
2. สังเกตการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
3. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการสรุปใจความสำคัญ
5. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ
6. สังเกตการบอกจุดมุ่งหมายของเรื่อง

สื่อการเรียนรู้

1. บทอ่านเรื่อง ยาบ้า
2. กระดานเปล่าเขียนคำถาม คำตอบ และจุดมุ่งหมายของเรื่อง
3. กระดานเขียนคำศัพท์
4. ภาพคนเมายาบ้า

ยาบ้า

ยาบ้า จัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงประเภทหนึ่ง ซึ่งมี ผลกระทบอันตราย และก่อให้เกิดปัญหาที่ต้องได้รับการควบคุมดูแลแก้ไขอย่างมาก มีหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นผง หรือ แคปซูล ที่เป็นเม็ดมักมีหลายสี เช่น สีส้ม สีน้ำตาล ฯลฯ

การเสพยาบ้ามีหลายลักษณะ เช่น การกินเป็นเม็ด ผสมอาหารเครื่องดื่ม การสูบ หรือการฉีด

ยาบ้ามีฤทธิ์กระตุ้นประสาททำให้สมองตื่นตัว ไม่เกิดอาการง่วงนอน แพทย์จึงใช้ยานี้เพื่อรักษาโรคง่วงหลับและอาการซึมเศร้าจากโรคจิตประสาท

ยาบ้ายังทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลง หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันเลือดสูง มือสั่น ใจสั่น เหงื่อออกมาก ปากแห้ง เบื่ออาหาร แต่ถ้าเสพติดแล้วมักพบว่ามีอาการเวียนศีรษะ นอนไม่หลับตื่นเต้น ตกใจง่าย หงุดหงิด หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง ประสาทหลอน คลื่นไส้อาเจียน ปวดท้องอย่างรุนแรง และเสียชีวิตเนื่องจากหลอดเลือดในสมองแตกหรือหัวใจวาย

(สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย. ยา และสิ่งเสพติดให้โทษ. (2543). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาเป็นลำดับเหตุการณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกลำดับเหตุการณ์เรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่อง มนุษย์ในน้ำเน่า
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะ สามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับ เหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง มนุษย์ในน้ำเน่า แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือ ความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ
4. การเขียนแผนผังความคิด
  - 4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก
  - 4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้นโดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้ เรียงตามลำดับเหตุการณ์

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 ครูนำป้ายชื่อเรื่องมนุษย์ในน้ำมา ตีคบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนลองเดาจากชื่อเรื่องว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเนื้อหาอย่างไร แล้วเขียนลงกระดาษที่แจกให้

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องมนุษย์ในน้ำคร่าวๆ แล้วตรวจสอบการคาดเดาของตนเองที่เขียนไว้ว่าตรงหรือใกล้เคียงกันหรือไม่

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง การเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องมนุษย์ในน้ำอย่างละเอียด แล้วจับประเด็นสำคัญ โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ถ้านักเรียนไม่สามารถจับประเด็นได้ ครูอาจใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ เช่น

2.2.1 นิทานที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครหลักอะไรบ้าง

2.2.3 ในเรื่องนี้น้ำน่าได้อย่างไร

2.2.4 น้ำน่าทำให้เกิดผลอย่างไร

2.2.5 เหตุการณ์ใดที่ทำให้มนุษย์รับรู้ความเดือดร้อนของปลา

2.2.6 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องมนุษย์ในน้ำว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนำคำตอบคำถามเหล่านั้นมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์

3.2 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ลงบนกระดานดำตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่อ่านอีกครั้งหนึ่งตามลำดับเหตุการณ์โดยใช้แผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.2 ให้นักเรียนลอกแผนผังบนกระดานคำลงในกระดาษที่แจกให้แล้วเก็บเข้าแฟ้ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
2. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์

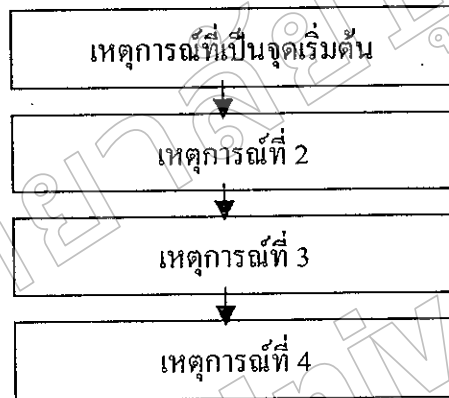
สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
2. บทอ่านเรื่องมนุษย์ในน้ำเน่า
3. กระดาษเปล่าสำหรับเขียนแผนผังความคิด

ใบความรู้

การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแบบลูกโซ่เหตุการณ์ ซึ่งเป็นการบรรยายขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การเจริญเติบโตของพืช ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่างๆ โดยจะเริ่มต้นที่เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ไปเรื่อยๆ จนถึงผลในขั้นสุดท้าย ดังภาพ

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ

มนุษย์ในน้ำเน่า

ณ แม่น้ำแห่งหนึ่ง น้ำเคยใสสะอาด เดิมน้ำเริ่มเน่าเสีย เพราะโรงงานปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ปลาหมอเทศบ่นกับปลาช่อนว่า “พวกเราคงต้องตายแน่ๆ ทำอย่างไรกันดีหนอ” “เราจะช่วยเจ้า เจ้าจะขออะไร เราจะให้” เสียงดังแว่วมาจากฟากฟ้า “พวกเราอยากอยู่บนบกแบบมนุษย์ เป็นเจ้าของโรงงานบ้าง และให้เจ้าของโรงงาน คนงานมาอยู่ในน้ำแบบเราบ้าง” ปลาพูด เทวดา “ได้สิ แต่พวกเจ้าจะอยู่ได้แค่ 3 วันนะ” ปลา “ขอบพระคุณท่านมากครับ”

ทันใดนั้น ปลาช่อนได้เป็นเจ้าของโรงงาน ส่วนปลาตัวอื่นๆช่วยกันทำงานอย่างขยันขันแข็ง ด้วยอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของเทวดา จึงทำให้เจ้าของโรงงานและพวก ลงมาอยู่ในแม่น้ำ มีความเป็นอยู่แบบปลา “โอ๊ย! น้ำเป็นอะไรไปเนี่ย เหม็นก็เหม็น ไม่มีอากาศหายใจเลย” มนุษย์ปลาร้อง “ดูตามผิวหนังเราสิ มีผื่นสีแดงขึ้นเยอะแยะไปหมดเลยเพราะน้ำเน่าเนี่ย” มนุษย์ปลาหนวด “ผมว่ายน้ำไปมองไม่เห็นเพื่อนๆเลยครับ” มนุษย์ปลาแว่น “น้ำดำปิดปิดมองไม่เห็นอะไรหรอก” “อีกหน่อยเราคงต้องตายเพราะพิษน้ำ สัตว์น้ำเล็กๆพากันตายหมดไม่มีเหลือให้เรากิน” มนุษย์ปลาแว่นครวญคราง “ใคร! อะไร! ทำให้แม่น้ำเป็นแบบนี้ รู้มั๊ย” มนุษย์ปลาต่างถกเถียงกัน “มนุษย์หรือสัตว์เป็นผู้กระทำให้น้ำในแม่น้ำเน่าเหม็น” มนุษย์ปลาแว่นสงสัย “พวกคุณนั่นแหละ ปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงในแม่น้ำ ทำให้แม่น้ำเน่าเสีย” ปลาช่อนบอก

เมื่อครบสามวัน ทุกอย่างกลับสภาพเดิมแต่เจ้าของโรงงานและพวกยังจำสภาพเมื่ออยู่ในน้ำได้ดี จึงมีโครงการ “แม่น้ำสะอาดด้วยมือเรา” ไม่นานนัก น้ำในแม่น้ำก็ใสสะอาด บรรดาปลาและสัตว์น้ำต่างๆพากันดีใจและมีความสุข

(คัสกร จิมจินดา และอิสราภรณ์ แซ่โจ้ว. (2540). มนุษย์ในน้ำเน่า. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาเป็นลำดับเหตุการณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
2. นักเรียนสามารถบอกลำดับเหตุการณ์เรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่อง ใครทำน้ำท่วม
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะ สามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับ เหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง ใครทำน้ำท่วม แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้น โดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 นำภาพน้ำท่วมมาให้นักเรียนดูแล้วร่วมกันสนทนาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วม และให้นักเรียนคาดเดาว่าภาพนี้จะเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้อ่านอย่างไร

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องใครทำน้ำท่วมคร่าวๆ แล้วตรวจสอบการคาดเดาของตนเองว่าถูกต้องหรือไม่

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมาย ถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำศัพท์ที่ได้จากในเรื่อง โดยเริ่มจากการซักถามว่ามีนักเรียนคนใดไม่มีความหมายของคำศัพท์ใดบ้างหรือไม่ หากมีนักเรียนคนใดไม่สามารถหาความหมายของคำศัพท์ได้ก็ให้เพื่อนๆ ช่วยกันบอกความหมายที่น่าจะเป็นแล้วสรุปเป็นความหมายของคำนั้นๆ จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันเลือกว่าคำใดบ้างที่ควรจะเป็นคำศัพท์สำคัญจากในเรื่องนี้ แล้วช่วยกันบอกคำอ่านและความหมายที่ถูกต้องของคำเหล่านั้น

ขั้นที่ 2 ให้แนวการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องใครทำน้ำท่วมอย่างละเอียด แล้วจับประเด็นสำคัญ โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ถ้านักเรียนไม่สามารถจับประเด็นได้ ครูอาจใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ เช่น

2.2.1 นิทานที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครหลักอะไรบ้าง

2.2.3 เหตุใดพวกมดจึงต้องย้ายรัง

2.2.4 ทำไมพวกกระรอกที่อยู่ทางต้นน้ำต้องอพยพย้ายที่อยู่

2.2.5 เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นเมื่อฝนตกหนัก

2.2.6 อะไรคือสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดน้ำท่วม

2.2.7 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องใครทำน้ำท่วม ว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนำคำตอบคำถามเหล่านั้นมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์

3.2 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ลงบน

กระดานดำตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่อ่านอีกครั้งหนึ่งตามลำดับเหตุการณ์โดยใช้แผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.2 ให้นักเรียนลอกแผนผังบนกระดานดำลงในกระดาษที่แจกให้แล้วเก็บเข้าแฟ้ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
2. สังเกตการบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
3. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์

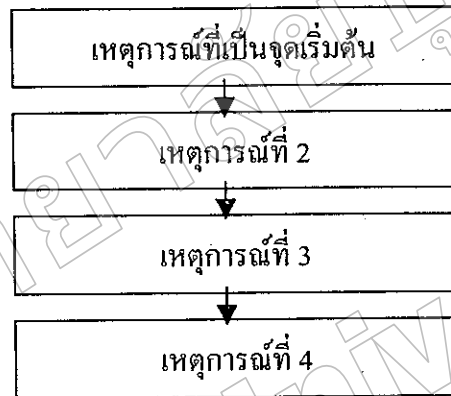
สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
2. บทอ่านเรื่องใครทำน้ำท่วม
3. ภาพน้ำท่วม
4. กระดาษเปล่าสำหรับเขียนคำศัพท์
5. กระดาษเปล่าสำหรับเขียนแผนผังความคิด

ใบความรู้

การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแบบลูกโซ่เหตุการณ์ ซึ่งเป็นการบรรยายขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การเจริญเติบโตของพืช ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่างๆ โดยจะเริ่มต้นที่เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ไปเรื่อยๆ จนถึงผลในขั้นสุดท้าย ดังภาพ

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ

ไครทำน้าท่วม

กระรอกตัวหนึ่งสังเกตเห็นมดแดงกำลังเร่งรีบขนไข่ มันรู้ว่า เมื่อมดแดงย้ายรังให้ระวังจะเกิดฝนตกหนักเพื่อความแน่ใจ กระรอกจึงเข้าไปถาม “เพราะพวกเรารู้ว่าอีกไม่นานจะเกิดน้ำท่วมป่าครั้งใหญ่ถ้าเราไม่เตรียมหาที่ที่เหมาะสมไว้ อาจจะสายเกินไปที่จะมีชีวิตรอยู่” มดตอบ กระรอกนึกหัวเราะในใจ มันเคยผ่านช่วงเวลาน้ำท่วมป่าหลายครั้ง แต่ก็ไม่นานนักเพราะไม่ช้าต้นไม้ในป่าและพื้นดินก็จะดูดซับน้ำจนแห้ง

แต่เมื่อมันไปยังป่าต้นน้ำก็พบว่าเพื่อนๆ กำลังอพยพครั้งใหญ่ “ย้ายทำไมกันล่ะ” มันถามอย่างสงสัย “ก็ดูนั่นสิ เดี่ยวนี้อากาศร้อนเหลือเกิน ป่าก็เตียน โลงแถมเข้าเครื่องตัดไม้นั่น เสียงดังทั้งวันทั้งคืนเลย จนฉันนอนหลับไม่ได้เลย” เพื่อนตอบ กระรอกเริ่มเชื่อในสิ่งที่มดแดงเตือน มันควรใช้เวลาที่มีอยู่เก็บเมล็ดพืชไว้เป็นอาหาร อาจจะดูเหมือนกระต่ายตื่นตูมไปหน่อยแต่ยังดีกว่าอยู่เฉยๆ

ไม่นานฝนก็ตกและตกหนักขึ้นเรื่อยๆ จนน้ำเริ่มท่วมและมิถุน ไมหัก โคนมากมาย “ความแรงของน้ำไม่ได้ทำให้ต้นไม้หักโคนหรือ ดันไม้จะช่วยลดความเร็วของน้ำไม่ให้มันไหลท่วมพื้นดินอย่างรวดเร็วเกินไป และพื้นดินก็จะช่วยดูดซับน้ำอีกทางหนึ่ง แต่ที่เธอเห็นน้ำท่วมรุนแรงก็เพราะที่ป่าต้นน้ำ ไม่มีต้นไม้เหลืออีกแล้วพวกเขาถูกโค่นทำลายจนเหลือแต่ตอแห้งๆ ส่วนพื้นดินก็ถูกปูนซีเมนต์เททับเพื่อสร้างเป็นโรงเลื่อยไม้ แล้วใครจะช่วยดูดซับน้ำไว้ล่ะ น้ำมันจึงไหลมาอย่างรวดเร็วเช่นนี้และไม้ที่หักโค่นมาตามกระแสน้ำ ไม่ได้หักโค่นตามธรรมชาติ แต่มันคือต้นไม้ที่ถูกมนุษย์ตัดเป็นท่อนๆ แล้ววางกองไว้เมื่อสายน้ำพัดพาเจ้าท่อนซุงขนาดมหึมาพวกนี้ชนเข้ากับต้นไม้ต่างๆ ทำให้หักโค่นลง” คุณต้นไม้บอกกับกระรอก

กระรอกมองดูสายน้ำที่ไหลบ่าไปทั่วป่ามันเห็นท่อนไม้มากมายลอยอยู่อย่างที่คุณต้นไม้บอก ถึงแม้ว่าจะลุดไปอีกไม่นานนี้แต่ป่าใหญ่ที่โล่งเตียนแห่งนี้คงแห้งแล้งไปอีกนานเพราะต้นไม้ถูกตัดไปหมดแล้ว คงถึงเวลาที่มันต้องอพยพไปอาศัยในป่าแห่งอื่นอย่างเพื่อนๆ ของมัน

(นิทานป่าอมยิ้ม. (2546, สิงหาคม). กุลสตรี, 33, 271-273)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาเป็นลำดับเหตุการณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
2. นักเรียนสามารถบอกลำดับเหตุการณ์เรื่องที่ได้
3. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ได้
4. นักเรียนสามารถบอกข้อคิดจากเรื่องที่ได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ ได้แก่เรื่อง เจ้าปลาโง่
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะ สามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับ เหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง เจ้าปลาโง่ แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิด สำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิด สำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้นโดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 นำภาพการ์ตูนเรื่อง เจ้าปลาโง่มาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนลองเดาเนื้อเรื่องจากภาพว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเนื้อหาลักษณะอย่างไร

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องเจ้าปลาโง่คร่าวๆ แล้วตรวจสอบการคาดเดาของตนเองว่าถูกต้องหรือไม่

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมายถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้แนวการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์

2.2 ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันศึกษาเนื้อเรื่องเจ้าปลาโง่อย่างละเอียด แล้วจับประเด็นสำคัญโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ถ้านักเรียนไม่สามารถจับประเด็นได้ ครูอาจใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ เช่น

2.2.1 นิทานที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครหลักอะไรบ้าง

2.2.3 มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในเรื่องบ้าง

2.2.4 เจ้าปลาโง่ต้องตายเพราะเหตุใด

2.2.5 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องเจ้าปลาโง่ ว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำคำตอบคำถามเหล่านั้นมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์

3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ลงในกระดาษที่แจกให้ตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้นโดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่อ่านอีกครั้งหนึ่งตามลำดับเหตุการณ์โดยใช้แผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.2 ให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องเข้าปลาไ้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

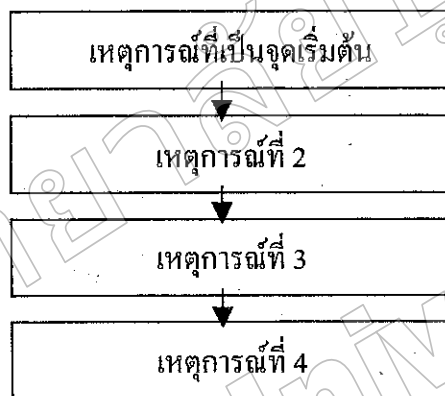
1. ตรวจสอบการหาความหมายของคำศัพท์
2. สังเกตการบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
3. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
4. สังเกตการบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
2. บทอ่านเรื่องเข้าปลาไ้
3. ภาพการ์ตูนเรื่องเข้าปลาไ้
4. กระดาษเขียนคำศัพท์
5. กระดาษเขียนแผนผังความคิด

ใบความรู้ การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแบบลูกโซ่เหตุการณ์ ซึ่งเป็นการบรรยายขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การเจริญเติบโตของพืช ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่างๆ โดยจะเริ่มต้นที่เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ไปเรื่อยๆ จนถึงผลในขั้นสุดท้าย ดังภาพ

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่น ได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ

เจ้าปลาโง่

บึงใหญ่แห่งหนึ่ง มีความอุดมสมบูรณ์มาก และมีปลาหนุมตัวหนึ่งที่มีนิสัยขี้คุย และหลงตัวเองว่ามันฉลาดกว่าปลาตัวอื่นๆ ขณะที่มันกำลังว่ายน้ำเล่นอย่างเพลิดเพลิน เจ้าปลาหนุมก็มองเห็น กบกำลังกระโดดไปมาอยู่บนฝั่ง เจ้าปลาหนุมนึกถึงเต่าที่มันเคยเห็นได้น้ำบ่อยๆ บางครั้งมันก็เห็น เจ้าเต่าตัวเดิมกลานตัวมด้อยอยู่บนบกเหมือนกับเจ้ากบ มันเริ่มฝันว่าตัวมันเองก็น่าจะทำอย่างเจ้าสัตว์ทั้งสองชนิดได้เช่นกัน

เจ้าปลาหนุมเริ่มคุยอวดเรื่องที่มันจะขึ้นไปเที่ยวบนบกให้เพื่อนๆ ปลาฟัง ปลาตัวอื่นๆ ที่ได้ ฟังต่างก็พากันเตือนว่าทำเช่นนั้นไม่ได้ เจ้าปลาหนุมหาฟังไม่ แล้ววันหนึ่งมันก็ลองกระโดดขึ้นไป บนใบบัว แต่มันอยู่ได้ไม่นานก็ต้องรีบ โดดลงน้ำตามเดิม เจ้ากบซึ่งนั่งอยู่บนใบบัวอีกใบได้แต่ยิ้ม อย่างสมเพช พอคิดสักครู่ก็มีนกสองตัวเกาะกิ่งไม้ดูอยู่อย่างหมั่นไส้ พวกมันจึงแกล้งพูดประชด ว่า ให้เจ้าปลาพยายามอีกครั้งก็จะคุ้นเคยกับการใช้ชีวิตบนบก ไม่นานต่อไปอาจที่จะบินได้อย่างมันทั้งสองก็ได้ เจ้าปลาโง่ไม่คิดว่ามันคือคำพูดประชด มันกระโดดขึ้นไปบนฝั่งอย่างเชื่อมั่นว่าจะได้ท่องเที่ยวไปบนบกอย่างกบและเต่า

แต่นิจจา...เมื่อเจ้าปลาโง่กระโดดขึ้นไปบนฝั่ง มันก็เริ่มอึดอัดเพราะขาดน้ำ มันพยายามที่จะอดทนอย่างที่เจ้ากบบอก มันเริ่มทรมาณมากขึ้นๆ มันรู้ในขณะนั้นเองว่าปลาอย่างมันมีที่อยู่ได้ที่เดียวคือในน้ำเท่านั้น แต่มันรู้ตัวก็สายเสียแล้ว เพราะเจ้าปลาโง่ค่อยๆ หดลมหายใจไปที่ละน้อย ท่ามกลางความสมเพชของเพื่อนๆ

(สิริลักษณ์ สุภาตรี. (2543). เจ้าปลาโง่. กรุงเทพฯ: เอเรนส์บุ๊กส์.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 4

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาเป็นลำดับเหตุการณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
2. นักเรียนสามารถบอกลำดับเหตุการณ์เรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ได้
4. นักเรียนสามารถบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่อง หนูหน้อยกับมะม่วง
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง หนูหน้อยกับมะม่วง แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้น โดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องความกตัญญู ว่า นักเรียนคิดว่าความกตัญญูสำคัญอย่างไร นักเรียนจะแสดงความกตัญญูต่อใครได้บ้าง และการแสดงความกตัญญูทำได้อย่างไรบ้าง

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องหนูหน้อยกับมะม่วงคร่ำแล้วพิจารณาว่าการแสดงความกตัญญูของตัวละครในเรื่องตรงกับที่ตนเองคิดไว้หรือไม่

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมาย ถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้นิเทศการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์

2.2 ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันศึกษาเนื้อเรื่องหนูหน้อยกับมะม่วงอย่างละเอียด แล้วจับประเด็นสำคัญโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ถ้านักเรียนไม่สามารถจับประเด็นได้ ครูอาจใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ เช่น

2.2.1 นิทานที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครหลักอะไรบ้าง

2.2.3 ทำไมหนูหน้อยต้องออกหามะม่วง

2.2.4 เหตุใดช้างจึงไม่บอกแหล่งที่มีต้นมะม่วง

- 2.2.5 ทำไมเจ้าหญิงอาสาพาหนูหนูไปหามะม่วง
- 2.2.6 เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นเมื่อข้างพบว่าเจ้าหญิงพาหนูหนูไปเก็บมะม่วง
- 2.2.7 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องหนูหนูกับมะม่วงว่า

อย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

- 3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำคำตอบคำถามเหล่านั้นมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์
- 3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ลงในกระดาษที่แจกให้ตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

- 4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข
- 4.2 สุ่มผลงานบางกลุ่มมานำเสนอหน้าชั้นแล้วเพื่อนๆในห้องช่วยกันตรวจสอบว่าสอดคล้องกับเนื้อหา และเรียงตามลำดับเหตุการณ์หรือไม่

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

- 5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปใจความสำคัญของเรื่อง
- 5.2 ให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องหนูหนูกับมะม่วง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ตรวจสอบการหาความหมายของคำศัพท์
2. สังเกตการบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
3. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
4. สังเกตการบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน
5. สังเกตการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

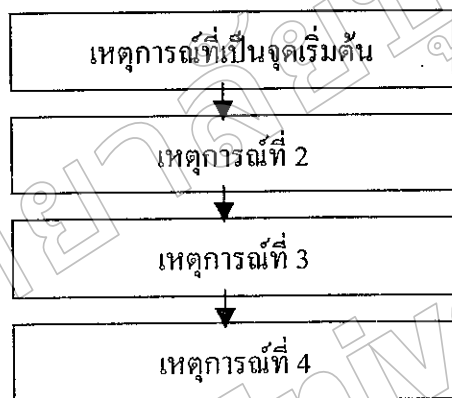
สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
2. บทอ่านเรื่องหนูหนูกับมะม่วง
3. กระดาษเขียนคำศัพท์
4. กระดาษเขียนแผนผังความคิด

ใบความรู้

การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแบบลูกโซ่เหตุการณ์ ซึ่งเป็นการบรรยายขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การเจริญเติบโตของพืช ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่างๆ โดยจะเริ่มต้นที่เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ไปเรื่อยๆ จนถึงผลในขั้นสุดท้าย ดังภาพ

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ

หนูหนูกับมะม่วง

หนูหนูเป็นเด็กหน้าตาซีริว แต่มีความดีที่น่าเอาอย่างอยู่หลายอย่าง วันหนึ่งแม่ของหนู หนูลืมเก็บ หมอรักษาอย่างไรก็ไม่หาย หมอบอกว่าแม่หนูหนูจะตายหากไม่ได้กินมะม่วงวันละ ยี่สิบผล หนูหนูไม่รอช้ารีบคว้าตะกร้าใบใหญ่ออกไปทันที เมื่อหนูหนูพบใครก็จะยกมือไหว้ พร้อมทั้งถามเสียงอ่อนเสียงหวานว่ามีใครรู้บ้างว่ามีต้นมะม่วงที่ไหนบ้าง จนกระทั่งมาพบช่าง ปลายตัวโต แต่ช่างตัวนี้เป็นช่างใจดำ รู้แหล่งต้นมะม่วงดี แต่ไม่บอกเพราะหวังไว้กินเองจึงตอบว่า ไม่รู้ หนูหนูก็ไม่สิ้นหวังยังคงบุกบันต่อไป

ไม่ช้าก็พบงูตัวใหญ่หนูหนูก็เข้าไปถามอีก เจ้างูนี้ถอยากกินหนูหนูจึงแกล้งทำเป็นผู้ใหญ่ ใจดีพาหนูหนูไปที่ต้นมะม่วง เมื่อมาถึงปามะม่วง หนูหนูกระโดดโลดเต้นอย่างดีใจ เห็น หนูหนูพลอดตัวจึงรีบฉกกินหนูหนู หนูหนูรีบกระโดดลงไปในตะกร้าใบใหญ่ของตนเองเอามือ ปิดฝาตะกร้าไว้ไม่ให้เปิด

ขณะที่เจ้างูพยายามแกะปากตะกร้าอยู่นั้น ช่างปลายก็มาเห็นและเข้าใจว่างูพาหนูหนูมากิน มะม่วงของตนเอง จึงโกรธมาก เข้าต่อสู้กับงู ทั้งคู่ต่อสู้กันจนพลาดตกหน้าผาลงไปตายทั้งสองตัว หนูหนูจึงรีบเก็บมะม่วงแล้วเอากลับไปให้แม่

แม่เห็นมะม่วงก็ดีใจแทบจะหายไข้กินมะม่วงยังไม่ทันหมดตะกร้า ก็หายเป็นปรกติดังเดิม ความรักแม่ ความกล้าหาญ ความมานะบากบั่น ช่วยชีวิตตัวหนูหนูเองและช่วยชีวิตแม่ของตัวไว้ได้ด้วยประการฉะนี้

(คุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา. (2543). หนูหนูกับมะม่วง. กรุงเทพฯ : องค์การคำของคุรุสภา.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 5

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาเป็นลำดับเหตุการณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้
2. นักเรียนสามารถบอกลำดับเหตุการณ์เรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ได้
4. นักเรียนสามารถบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
6. นักเรียนสามารถตอบคำถามของเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่อง ปลูกัด
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำหรือเหตุการณ์ที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง ปลูกัด แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

- 4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก
- 4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้นโดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์
- 4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน
- 4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

- 1.1 นำภาพปลาสดมาให้นักเรียนดูแล้วร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพโดยใช้คำถามนำ เช่น นักเรียนคิดว่าปลาในภาพเป็นปลาอะไร, นักเรียนเคยเห็นมาก่อนหรือไม่, ใครเคยเลี้ยงบ้าง, เลี้ยงไว้เพื่ออะไร, นักเรียนคิดว่าเรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
- 1.2 นักเรียนอ่านเรื่องปลากัดคร่าวๆ แล้วตรวจสอบการคาดเดาของตนเองว่าตรงกับเรื่องหรือไม่
- 1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมาย ถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้
- 1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนเรียนรู้ (10 นาที)

- 2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์
- 2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องปลากัดอย่างละเอียด แล้วจับประเด็นสำคัญโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ถ้านักเรียนไม่สามารถจับประเด็นได้ ครูอาจใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ เช่น
  - 2.2.1 นิทานที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2.2 ในนิทานเรื่องนี้ตัวละครหลักอะไรบ้าง
  - 2.2.3 เด็กจะหาขวดเปล่าไปทำไม
  - 2.2.4 เด็กๆ นัดกันไปเที่ยวเพื่ออะไร

2.2.5 เมื่อหลวงพ่อกับเด็กเอาปลาตากัดกันหลวงพ่อกำลังทำอะไร

2.2.6 หลังจากได้ฟังหลวงพ่อกำลังทำอะไรแล้วเด็กทำอะไร

2.2.7 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องปลาตากัดอย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนำคำตอบคำถามเหล่านั้นมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์

3.2 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์ลงในกระดาษที่แจกให้ตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

4.2 ให้นักเรียนนำแผนผังไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องปลาตากัด

5.2 ให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องปลาตากัด

5.3 ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องปลาตากัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ตรวจสอบการหาความหมายของคำศัพท์
2. สังเกตการบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
3. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
4. สังเกตการบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน
5. สังเกตการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง
6. สังเกตการตอบคำถาม

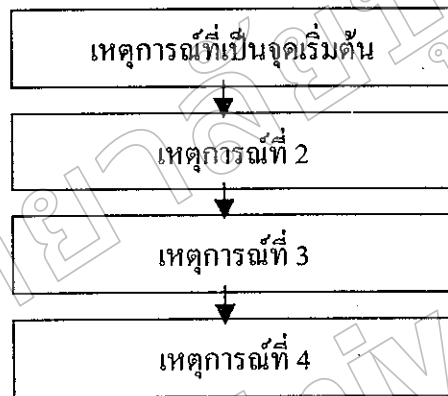
สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบลำดับเหตุการณ์
2. บทอ่านเรื่องปลาตากัด
3. กระดาษเขียนคำศัพท์
4. กระดาษเขียนแผนผังความคิด
5. ภาพปลาตากัด

ใบความรู้

การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความเป็นลำดับเหตุการณ์ การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแบบลูกโซ่เหตุการณ์ ซึ่งเป็นการบรรยายขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การเจริญเติบโตของพืช ลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่างๆ โดยจะเริ่มต้นที่เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ไปเรื่อยๆ จนถึงผลในขั้นสุดท้าย ดังภาพ

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ

ปลากัด

“แม่ ขวคน้ำปลาแม่ทิ้งหมดแล้วหรือ” หนูเอี้ยคเข้าไปถามแม่ในครัว “จะเอาไปทำไม” แม่ถาม “ขังปลากัดครับ” หนูเอี้ยคตอบแล้วเดินออกไป เขาหาขวคน้ำปลาได้แล้วล้างให้สะอาด

วันต่อมาหนูเอี้ยคชวนน้องชายไปจับปลากัดมาใส่ในขวดแล้วเอาไปเตรียมจะกัดกับของเพื่อนซึ่งนัดกันที่ลานวัด เมื่อเพื่อน ๆ มากันครบก็ลงมือเปรียบปลากันเลย พอได้คู่ก็เทใส่ขวดเดียวกัน เพียงเดียวเสียงโห่เชียร์ก็ดังขึ้นเมื่อปลากัดกัดกัน เสียงดังพลุพลึงอยู่ในขวด หนูเอี้ยคเชียร์เสียงดัง เมื่อปลาของตนได้เปรียบ เด็กอื่นๆก็ส่งเสียงลั่น ไม่ต่างอะไรกับผู้ใหญ่เชียร์มวย

แต่เพียงครู่เดียวเสียงเชียร์ของเด็กๆก็เงียบลงเมื่อหลวงตาส่งเสียงความมาแต่ไกล “เอ๊ย พวกเอ็งทำอะไรกันวะ ส่งเสียงลั่นวัดเชียว” พลงจ้องหน้าพวกเด็กๆ “กัดปลากันครับ” หนูเอี้ยคตอบเสียงอ่อน “สนุกกันมากสินะ” เด็กๆเจียบหลบสายตาเป็นพัลวัน “การเล่นอย่างนี้นั้นไม่ดีรู้ไหม เอาปลามาให้กัดกันมันเป็นการทำบาป เอามันออกมาเดี๋ยวนี้” “บาปยังไรครับ” ยังถามตามประสาชื่อ หลวงตาจึงบอกให้เอี้ยคกับขงออกมาขึ้นเตียงกัน “ทั้งคู่ต่อยกันเดี๋ยวนี้” ท่านสั่งแล้วหยิบไม้เรียวขึ้นมาขู่ว่าจะตีถ้าไม่ทำ ทั้งคู่จึงต่อยกันเบาๆแต่ต่อมาก็ผลต่ออยกันหนักๆ เมื่อโมโหทั้งคู่จึงเข้าหาหน้ากันอุตลุด ชัดกันเต็มที่ “พอแล้ว พอแล้ว” หลวงตาสั่งห้าม หลังจากเห็นทั้งคู่เจ็บกันพอสมควร “เจ็บไหม” ท่านถามเด็กทั้งสอง “เจ็บครับ” ทั้งสองคนตอบ “การที่เราทำร้ายกันผลก็คือเจ็บทั้งคู่ แล้วปลาในขวดนั้น พวกเธอให้มันกัดกัน มันก็เจ็บเหมือนพวกเธอตอนนี้แหละ แต่พวกเธอกลับให้อันอย่างสนุกสนาน พอโดนเข้าบ้างสนุกไม่ออกใช่ไหม การทำอย่างนี้แหละคือการทำบาป การทำบาป คือการกระทำในสิ่งไม่ดี และจะมีผลออกมาในทางไม่ดี” หลวงตาเทศนาเสียงยาว พวกเด็กๆคิดตามเห็นจริงดังที่หลวงตาอธิบายจึงรับปากว่าจะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว เย็นนั้น พวกเด็กๆกลับมถึงบ้านก็ทำตามที่หลวงตาสอนจริงๆ คือปล่อยปลากัดที่เลี้ยงไว้ไปหมด

(ฉลอง เจนยาตม.(2537). เด็กชายบ้านนา. กรุงเทพฯ : ดันฮ้อ.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มิเนื้อหาแสดงเหตุผล

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่แสดงเหตุผลได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลได้
3. นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ได้แก่ เรื่อง โรคไข้เลือดออก
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่อง โรคไข้เลือดออก แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้น โดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงเรื่อง โรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะช่วงที่มีไข้สูงมาก นักเรียนคิดว่ามีโรคใดบ้างที่มีสาเหตุมาจากถูกยุงกัด แล้งลองเดาว่าเรื่องที่จะให้อ่านต่อไปนี้น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเนื้อหาลักษณะอย่างไร

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องโรคไข้เลือดออกคร่าวๆ แล้วตรวจสอบการคาดเดาของตนเองว่าตรงหรือใกล้เคียงกันหรือไม่

ขั้นที่ 2 ใ้แนวการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องโรคไข้เลือดออกอย่างละเอียด แล้วจำแนกประเด็นสำคัญและส่วนขยายของเรื่องว่าในแต่ละย่อหน้ากล่าวถึงเรื่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร ทำให้เกิดผลอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันนำประเด็นสำคัญมาจัดลำดับความสำคัญว่าประเด็นใดเป็นความคิดหลัก ประเด็นใดเป็นความคิดรอง

3.2 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลลงบนกระดานดำตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญจากแผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.2 ให้นักเรียนลอกแผนผังบนกระดานคำลงในกระดาษที่แจกให้แล้วเก็บเข้าแฟ้ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

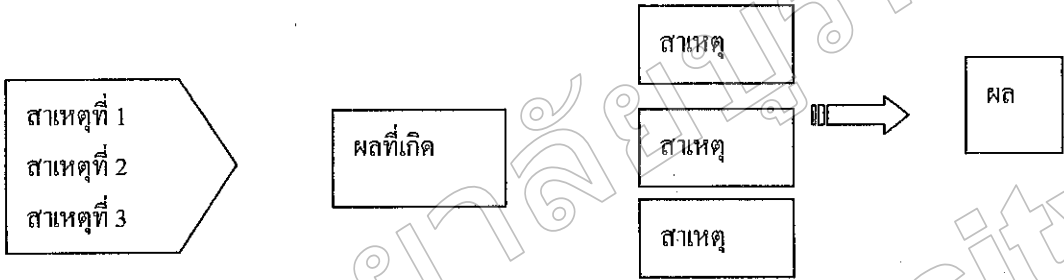
1. สังเกตการบอกสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่าน
2. ตรวจการเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
3. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ

สื่อการเรียนรู้

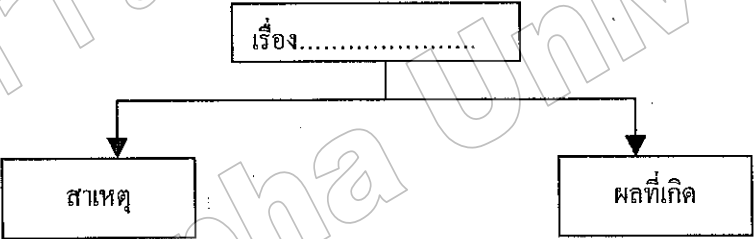
1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
2. บทอ่านเรื่องโรคไข้เลือดออก
3. กระดาษเขียนแผนผัง

ใบความรู้
การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความลักษณะเป็นเหตุผล นั่นคือมีสาเหตุที่เกิดขึ้น และทำให้เกิดผลตามมา การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแสดงเหตุผล ซึ่งเป็นแผนผังที่แสดงสาเหตุต่างๆและผลที่เกิดขึ้น การทำแผนผังเพื่อแสดงเหตุผลอาจทำได้หลายแบบ เช่น

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ เช่น

โรคไข้เลือดออก

โรคไข้เลือดออกมีขงลายเป็นพาหะนำโรค โรคนี้ไม่ได้มีต้นกำเนิดมาจากประเทศของเรา แต่มีการแพร่ระบาดครั้งแรกที่พบเชื้อไวรัสเด็งกี สาเหตุของโรคไข้เลือดออกนี้ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ใน พ.ศ.2498 แล้วเกิดการแพร่ระบาด จนนำเข้าสู่ประเทศไทยเรจนถึงทุกวันนี้

เมื่อลองคิดดูแล้วว่า โรคไข้เลือดออกนี้ทำไมถึงอยู่บ้านเมืองมานานนับครึ่งศตวรรษ แม้เราจะมีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำขงลายเป็นประจํานานหลายปีแล้ว ก็เพราะความทนทายาทของลูกน้ำขงลายที่วางไข่ในน้ำนิ่งและสภาวะที่เหมาะสมเสมือนบ้านแสนรัก สามารถมีอายุอยู่ได้นานนับปี และอีกส่วนหนึ่งก็คือว่าโรคไข้เลือดออกนี้ ไม่ใช่เกิดขึ้นในฤดูฝนเท่านั้น แต่เกิดขึ้น และมีการแพร่ระบาดอยู่ตลอดปีทั่วประเทศ จนมีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น

ถ้าทุกบ้านทุกชุมชน ตรวจดูลูกน้ำขงลายภายในบ้าน ได้แก่ ปิด- ภาชนะที่เก็บน้ำไม่ให้ขงเข้าปว้างไข่, ปลอຍ- ปลาทองนกขงเพื่อกินลูกน้ำขงลายในอ่างบัว, สระบัวที่มีน้ำนิ่ง, เปลี่ยน- ภาชนะเก็บน้ำ เช่น แจกัน, ถาดน้ำรองตู้กับข้าวต่างๆ มีความเชื่อแน่ว่า ประชาชนคนไทยเราจะสามารถควบคุมและกำจัดโรคไข้เลือดออกให้หมดไปจากประเทศของเราได้

(โรคไข้เลือดออก. (2546, 3 สิงหาคม). เดลินิวส์, หน้า 30.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 7

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาแสดงเหตุผล

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่แสดงเหตุผลได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลได้
3. นักเรียนสามารถจำเนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้
4. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ได้แก่ เรื่อง อุบัติเหตุจราจร
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้
3. การอ่านจับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่องอุบัติเหตุจราจร แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้น โดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้

เหมาะสม

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคำหลักและรายละเอียดของเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 นำภาพอุบัติเหตุจราจรมาให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่าเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร น่าจะเกิดจากอะไร เหตุการณ์แบบนี้ทำให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง เราสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้อย่างไร

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องอุบัติเหตุจราจรคร่าวๆ แล้วตรวจสอบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีสาเหตุจากอะไร ทำให้เกิดผลอย่างไร

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมายลงในกระดาษที่แจกให้ ถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องอุบัติเหตุจราจรอย่างละเอียด แล้วจำแนกประเด็นสำคัญและส่วนขยายของเรื่องในแต่ละย่อหน้า ถ้านักเรียนไม่สามารถจำแนกได้ ก็สามารถใช้คำถามเป็นแนวทางให้นักเรียนคิด เช่น

2.2.1 เรื่องที่อ่านนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุคืออะไรบ้าง

2.2.3 อุบัติเหตุจราจรก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

2.2.4 เราสามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรได้อย่างไร

2.2.5 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญได้อย่างไร

ขั้นที่3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันนำประเด็นสำคัญมาจัดลำดับความสำคัญว่าประเด็นใดเป็นความคิดหลัก ประเด็นใดเป็นความคิดรอง

3.2 ให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลลงบนกระดานดำตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญจากแผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.2 ให้นักเรียนลอกแผนผังบนกระดานดำลงในกระดาษที่แจกให้แล้วเก็บเข้าแฟ้ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

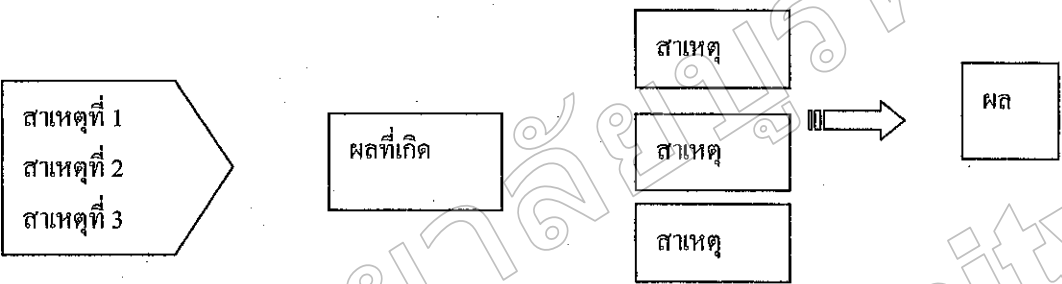
1. สังเกตการบอกสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่าน
2. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
3. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ
4. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์

สื่อการเรียนรู้

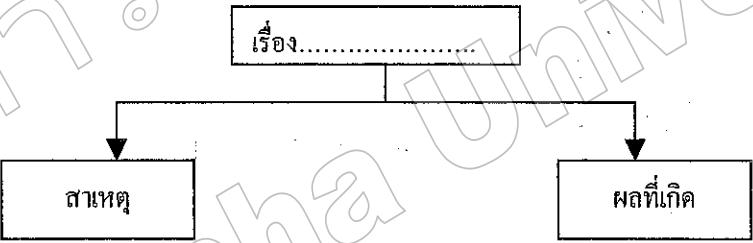
1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
2. บทอ่านเรื่องอุบัติเหตุจราจร
3. กระดาษเขียนคำศัพท์
4. กระดาษเขียนแผนผังความคิด

ใบความรู้
การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความลักษณะเป็นเหตุผล นั่นคือมีสาเหตุที่เกิดขึ้น และทำให้เกิดผลตามมา การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแสดงเหตุผล ซึ่งเป็นแผนผังที่แสดงสาเหตุต่างๆและผลที่เกิดขึ้น การทำแผนผังเพื่อแสดงเหตุผลอาจทำได้หลายแบบ เช่น

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ เช่น

อุบัติเหตุจราจร

ในแต่ละปีจะมีประชากรไทยกลุ่มหนึ่งที่บาดเจ็บ ตาย และทรัพย์สินเสียหายจากอุบัติเหตุ ยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 9.6 ของประชากรทั้งหมดซึ่ง มีสาเหตุมาจาก การเป็นนักขับมือใหม่ขาด ประสบการณ์ในการขับขี่และมีความสามารถในการควบคุมเครื่องยนต์ไม่ดี หรือมีพฤติกรรมชอบ เสี่ยงอันตราย เช่น การขับขี่ด้วยความเร็วสูง การแข่งกระชั้นชิด การเลี้ยวตัดหน้าเป็นต้น รวมทั้ง การดื่มแอลกอฮอล์และไม่นิยมนสวมหมวกกันน็อก หรือคาดเข็มขัดนิรภัย

เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุจราจร จึงควรใช้อุปกรณ์เสริมความปลอดภัย ทั้งในผู้ขับและ ผู้โดยสาร เพื่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง

(อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2546, สิงหาคม). อุบัติเหตุจราจร เหตุนำการตายในวัยรุ่นไทย.

หมอชาวบ้าน, 25, 13-14.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 8

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาแสดงเหตุผล

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่แสดงเหตุผลได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลได้
3. นักเรียนสามารถจำเนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้
4. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่อ่านได้
5. บอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้ เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ได้แก่เรื่อง ปวดหัวเหลือเกิน
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารถจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้ การอ่าน
3. จับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่องปวดหัวเหลือเกิน แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือเหตุการณ์หลัก เหล่านั้น โดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้

เหมาะสม

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคำหลักและรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 ครูร่วมกันสนทนาซักถามกับนักเรียนว่าใครที่เคยปวดหัวบ้าง , แต่ละคนมีอาการอย่างไรบ้าง , นักเรียนคิดว่าการปวดหัวเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง

1.2 นักเรียนอ่านเรื่อง ปวดหัวเหลือเกิน คร่าวๆเพื่อสำรวจดูว่ามีสาเหตุ อาการตรงกับที่สนทนากันหรือไม่

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมายลงในกระดาษที่แจกแล้วไปรวมกลุ่มกับเพื่อน นำคำศัพท์ของเพื่อนในกลุ่มมาเขียนรวมกับของตนเอง ถ้านักเรียนคนใดสามารถหาได้มากกว่า 1 คำก็ได้ หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้แนวการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องปวดหัวเหลือเกินอย่างละเอียด แล้วจำแนกประเด็นสำคัญและส่วนขยายของเรื่องในแต่ละย่อหน้า ถ้านักเรียนไม่สามารถจำแนกได้ ก็สามารถใช้คำถามเป็นแนวทางให้นักเรียนคิด เช่น

2.2.1 บทอ่านนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร

2.2.2 โรคนี้มีสาเหตุมาจากอะไร

2.2.3 โรคนี้ส่งผลกระทบอะไรบ้าง

2.2.4 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันนำประเด็นสำคัญมาจัดลำดับความสำคัญของประเด็นใดเป็นความคิดหลัก ประเด็นใดเป็นความคิดรอง

3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลลงในกระดาษที่แจกให้ตามที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้นโดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

4.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเอาผลงานแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นเพื่อช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนจุดมุ่งหมายของเรื่องลงในกระดาษส่งครู

5.2 นักเรียนทั้งห้องช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่าน

5.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญจากแผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

5.4 ให้นักเรียนลอกแผนผังของกลุ่มลงในกระดาษที่แจกให้แล้วเก็บเข้าแฟ้ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

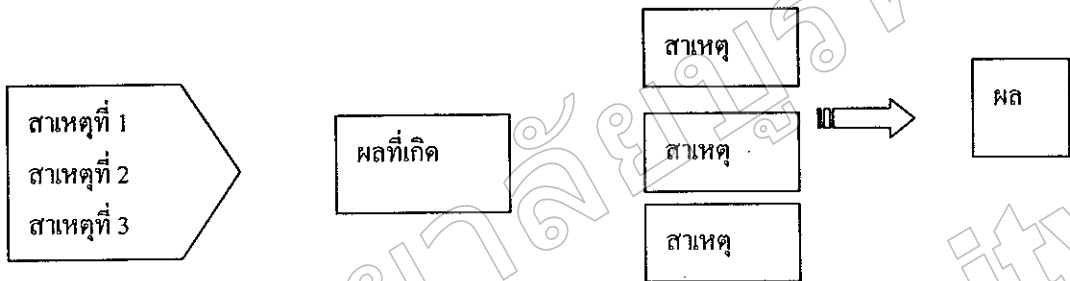
1. สังเกตการบอกสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่าน
2. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
3. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ
4. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
5. ตรวจสอบจุดมุ่งหมายของเรื่อง

สื่อการเรียนรู้

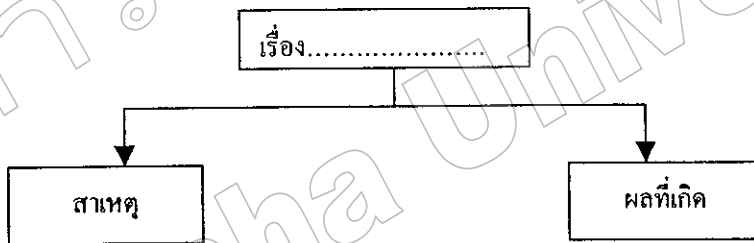
1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
2. บทอ่านเรื่องปวดหัวเหลือเกิน
3. กระดาษเขียนแผนผังความคิด
4. กระดาษเขียนคำศัพท์

ใบความรู้ การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความลักษณะเป็นเหตุผล นั่นคือมีสาเหตุที่เกิดขึ้น และทำให้เกิดผลตามมา การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแสดงเหตุผล ซึ่งเป็นแผนผังที่แสดงสาเหตุต่างๆและผลที่เกิดขึ้น การทำแผนผังเพื่อแสดงเหตุผลอาจทำได้หลายแบบ เช่น

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ เช่น

ปวดหัวเหลือเกิน

อาการปวดหัวเกิดได้จากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นความเครียด อารมณ์หงุดหงิด ความรู้สึกถูกกดดันจากการทำงาน หรือเกิดจากโรคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ไมเกรน ความดันโลหิต โรคตา โรคไต หรือได้รับความกระทบกระเทือนบริเวณศีรษะ รวมถึงนิสัยนั่งค่อมด้วยเช่นกัน

อาการปวดหัวที่พบบ่อยเช่นปวดหัวข้างเดียว ปวดบริเวณขมับ หรือปวดเหมือนมีก้อนหินอยู่ในหัวเลยทีเดียวนะ บางทีอาการปวดจะค่อยๆรุนแรงขึ้นจนไม่สามารถทำอะไรได้ก็มี

บางคนอาจจะบรรเทาด้วยการซื้อยาแก้ปวดมาทานแต่หากมีอาการปวดศีรษะขึ้นรุนแรงควรพบแพทย์ หากปล่อยทิ้งๆไว้เกินกว่า 2 วัน ความดันของตาจะเพิ่มสูงขึ้นอาจจะถึงขั้นตาบอดอย่างทันที

(จีวจิต. (2543, มกราคม). ปวดหัวเหลือเกิน. จีวจิต. 2 , 36.)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 9

สาระภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านเรื่องที่มึเนื้อหาแสดงเหตุผล

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำแผนผังความคิดหลังการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดหลัก และจับประเด็นสำคัญได้ อีกทั้งยังช่วยให้จำเนื้อหาของเรื่องที่แสดงเหตุผลได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลได้
3. นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้
4. นักเรียนสามารถหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่อ่านได้
5. นักเรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านได้
6. นักเรียนสามารถสรุปความเรื่องที่อ่านได้

สาระการเรียนรู้

1. บทอ่านที่นำมาใช้เป็นบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ได้แก่ เรื่องอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง
2. การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล มีหลักในการอ่านให้เข้าใจดังนี้
  - 2.1 อ่านเรื่องเพื่อสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
  - 2.2 จับประเด็นสำคัญของข้อความ ซึ่งอาจสังเกตได้จากคำหรือข้อความที่กล่าวซ้ำที่ปรากฏอยู่ในย่อหน้านั้นๆ เมื่อทราบประเด็นหลักของย่อหน้าแล้ว ก็จะสามารจับความคิดสำคัญของย่อหน้านั้นได้
  - 2.3 จับประเด็นสำคัญของข้อความให้ได้ทุกย่อหน้า
  - 2.4 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของย่อหน้าต่างๆ ที่เรียงต่อกันนั้นให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก็จะจับเค้าโครงเรื่องได้ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของเรื่องได้การอ่าน
3. จับประเด็นสำคัญโดยอ่านเรื่องอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง แล้วหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญของเรื่องกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง อันเป็นส่วนประกอบของคำหลักหรือความคิดสำคัญนั้น แล้วนำมาเขียนเชื่อมโยงโดยใช้คำเชื่อม เป็นข้อความที่ได้ใจความ

4. การเขียนแผนผังความคิด

4.1 เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วพยายามหาคำหลัก เหตุการณ์หลัก หรือใจความหลัก

4.2 เขียนคำหลัก หรือ ใจความหลักเหล่านั้นโดยจัดวางตำแหน่งของข้อความให้เหมาะสม

4.3 วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หลัก หรือใจความหลักและใจความรอง หรือรายละเอียดของเรื่องเข้าด้วยกัน

4.4 นำคำหลักมาผูกเข้าด้วยกันแล้วเขียนเป็นใจความสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน (10 นาที)

1.1 นำภาพอาหารที่ปรุงโดยการปิ้งหรือย่างมาให้นักเรียนดูแล้วร่วมกันสนทนากับนักเรียนว่านักเรียนเคยรับประทานอาหารเหล่านี้หรือไม่, นักเรียนคิดว่ามีประโยชน์อย่างไร, อาหารเหล่านี้จะมีโทษต่อร่างกายหรือไม่

1.2 นักเรียนอ่านเรื่องอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง คร่าวๆ เพื่อสำรวจว่าตรงกับที่สนทนากันหรือไม่

1.3 นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องคนละ 1 คำหรือมากกว่านั้นก็ได้ แล้วเขียนคำอ่านพร้อมทั้งความหมายแล้วไปจับคู่กับเพื่อน นำคำศัพท์ของเพื่อนมาเขียนรวมกับของตนเอง หากคำใดนักเรียนไม่สามารถบอกความหมายได้ก็ให้เปิดพจนานุกรมได้

1.4 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของคำศัพท์ที่ไม่สามารถหาความหมายจากพจนานุกรมได้

ขั้นที่ 2 ให้แนวการเรียนรู้ (10 นาที)

2.1 ให้นักเรียนทบทวนความรู้เรื่องการเขียนแผนผังความคิดจากบทอ่านที่มีเนื้อความแสดงเหตุผล

2.2 ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง อย่างละเอียด แล้วจำแนกประเด็นสำคัญและส่วนขยายของเรื่องในแต่ละย่อหน้า ถ้านักเรียนไม่สามารถจำแนกได้ ก็สามารถใช้คำถามเป็นแนวทางให้นักเรียนคิด เช่น

2.2.1 บทอ่านนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร

2.2.2 อาหารปิ้งย่างเป็นสาเหตุให้เกิดโรคอะไร

2.2.3 การรับประทานอาหารปิ้งย่าง จะได้รับผลเสียอย่างไร

2.2.4 นักเรียนจะสรุปใจความสำคัญได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ (20 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันนำประเด็นสำคัญมาจัดลำดับความสำคัญว่าประเด็นใดเป็นความคิดหลัก ประเด็นใดเป็นความคิดรอง

3.2 ให้นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผลลงในกระดาษที่แจกให้ พร้อมทั้งช่วยกันคิดสรุปใจความสำคัญจากแผนผังด้วย

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้ (10 นาที)

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบแผนผังที่เขียนขึ้น โดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคู่เอาผลงานแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นเพื่อช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (10 นาที)

5.1 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนจุดมุ่งหมายของเรื่องลงในกระดาษส่งครู

5.2 นักเรียนทั้งห้องช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่าน

5.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญจากแผนผังความคิดที่สร้างขึ้น

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการบอกสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้นของเรื่องที่อ่าน
2. ตรวจสอบการเขียนแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
3. สังเกตการจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญ
4. ตรวจสอบความหมายของคำศัพท์
5. ตรวจสอบจุดมุ่งหมายของเรื่อง
6. ตรวจสอบการสรุปใจความสำคัญ

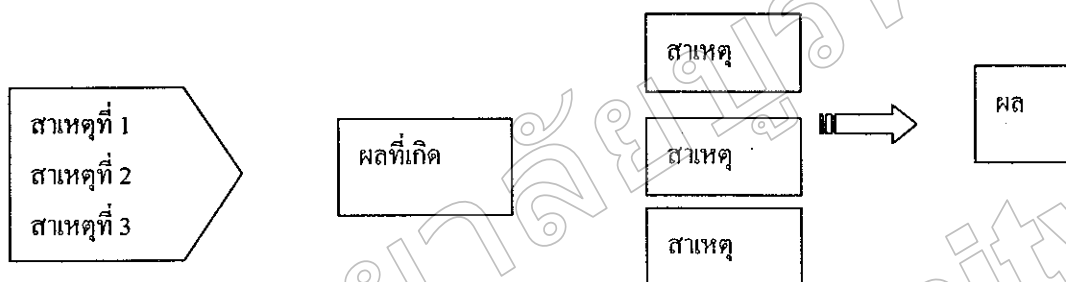
สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องแผนผังความคิดแบบแสดงเหตุผล
2. บทอ่านเรื่องอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง
3. กระดาษเขียนคำศัพท์
4. กระดาษเขียนแผนผังความคิด

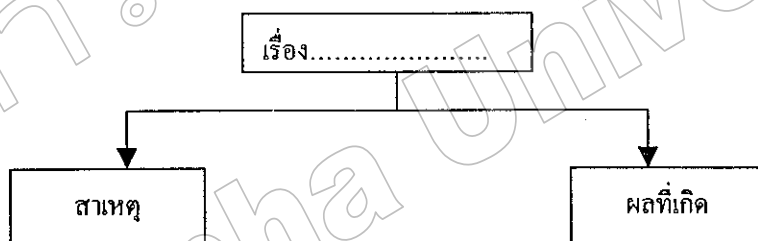
ใบความรู้

การเขียนแผนผังความคิด

บทอ่านที่มีเนื้อความลักษณะเป็นเหตุผล นั่นคือมีสาเหตุที่เกิดขึ้น และทำให้เกิดผลตามมา การทำความเข้าใจสามารถเขียนเป็นแผนผังความคิดได้โดยใช้แผนผังแสดงเหตุผล ซึ่งเป็นแผนผังที่แสดงสาเหตุต่างๆและผลที่เกิดขึ้น การทำแผนผังเพื่อแสดงเหตุผลอาจทำได้หลายแบบ เช่น

ทั้งนี้ นักเรียนอาจเขียนแผนผังในแบบอื่นได้ตามความเข้าใจ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับบทอ่านนั้นๆ เช่น

อันตรายจากอาหารปิ้ง-ย่าง

อาหารปิ้งย่างมีอันตรายจริงหรือ นึกถึงภาพหมูสะเต๊ะร้อนๆ ไก่ย่างหอมฉุย
ยังข้าวเหนียวหมูป่างอีกต่างหาก ล้วนแต่เป็นอาหารรสเด็ดทั้งนั้น แล้วใครจะไปอดใจไหว
ไม่ต้องถึงกับอดใจไม่กินอาหารเหล่านี้หรอก เพราะอาหารปิ้งย่างกันธรรมดาให้สุกเท่านั้นก็จะไม่มี
อันตรายใดๆเลย แต่ถ้าเป็นไก่ย่างที่ย่างกันจนกรอบเกรียมหรือหมูสะเต๊ะที่ปิ้งไฟแรงเสียนเนื้อหมู
ไหม้เกรียมเป็นแถบๆแล้วละก็อันตรายแน่

อาหารปิ้ง ย่าง อบ ร่มควัน หรือทอดด้วยไฟแรง น้ำมันบางส่วนที่ถูกความร้อนสูงจะ
เกิดปฏิกิริยาเคมีได้สารที่ทำให้เกิดมะเร็งได้

เพียงแค่เราเลือกอาหารปิ้ง ย่าง หรือทอดที่ไม่ไหม้เกรียมเท่านั้นเราก็จะไม่ต้องรับสารที่
เป็นอันตรายต่อร่างกาย เข้าไปสะสมไว้ในร่างกายที่จะทำให้เป็นมะเร็งได้

(พรพรรณ รพี. (2540). อาหารมีพิษ ชีวิตมีภัย. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.)